

Mục lục

○ DANH MỤC HÌNH VẼ	2
○ DANH MỤC BẢNG	2
I. TỔNG QUAN	5
I.1. Mục đích	5
I.2. Phạm vi	5
II. NGUYÊN TẮC GỖ TỐC KÝ	5
II.1. Bàn phím gõ tốc ký	5
II.2. Trật tự của bàn phím tốc ký	7
II.3. Quy tắc gõ từ tiếng Việt	9
II.3.1. Quy tắc gõ âm đầu	12
II.3.2. Quy tắc gõ âm chính	17
II.3.3. Quy tắc gõ âm cuối	25
II.4. Quy tắc gõ số	26
II.5. Quy tắc gõ các ký hiệu đặc biệt	27
II.6. Quy tắc xóa	31
III. HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG PHẦN MỀM BỘ GỖ TỐC KÝ TIẾNG VIỆT	34
III.1. Đăng nhập hệ thống	34
III.2. Gõ tốc ký	35
III.3. Chi tiết bộ quy tắc gõ	37
III.4. Quản lý bộ từ điển	39
III.5. Quy tắc gõ các từ và cụm từ trong bộ từ điển cá nhân	40

○ DANH MỤC HÌNH VẼ

○ DANH MỤC HÌNH VẼ	2
○ DANH MỤC BẢNG	2
I. TỔNG QUAN	5
I.1. Mục đích	5
I.2. Phạm vi	5
II. NGUYÊN TẮC GÕ TỐC KÝ	5
II.1. Bàn phím gõ tốc ký	5
II.2. Trật tự của bàn phím tốc ký	7
II.3. Quy tắc gõ từ tiếng Việt	9
II.3.1. Quy tắc gõ âm đầu	12
II.3.2. Quy tắc gõ âm chính	17
II.3.3. Quy tắc gõ âm cuối	25
II.4. Quy tắc gõ số	26
II.5. Quy tắc gõ các ký hiệu đặc biệt	27
II.6. Quy tắc xóa	31
III. HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG PHẦN MỀM BỘ GÕ TỐC KÝ TIẾNG VIỆT	34
III.1. Đăng nhập hệ thống	34
III.2. Gõ tốc ký	35
III.3. Chi tiết bộ quy tắc gõ	37
III.4. Quản lý bộ từ điển	39
III.5. Quy tắc gõ các từ và cụm từ trong bộ từ điển cá nhân	40

○ DANH MỤC BẢNG

Bảng II.1. Bảng cấu tạo âm tiết trong tiếng Việt	11

Bảng II.2. Ví dụ kết hợp âm đầu + âm chính	12
Bảng II.3 Ví dụ kết hợp âm chính + âm cuối	14
Bảng II.4. Ví dụ kết hợp âm đầu + âm chính + âm cuối	15
Bảng II.5 Quy tắc kết hợp âm đầu – âm chính	16
Bảng II.6 Bảng tổng hợp các tổ hợp phím biểu diễn âm đầu tiếng Việt	19
Bảng II.7 Bảng tổng hợp tổ hợp phím biểu diễn âm chính (thanh điệu, âm đệm, nguyên âm chính tiếng Việt)	21
Bảng II.8 Bảng tổng hợp các tổ hợp phím biểu diễn âm cuối	28
Bảng II.9 Tổ hợp phím biểu diễn các ký hiệu đặc biệt	31

THUẬT NGỮ VIẾT TẮT

STT	Thuật ngữ	Diễn giải
1	NSD	Người sử dụng
2		
3		

I. TỔNG QUAN

I.1. Mục đích

Tài liệu này cung cấp các quy tắc, hướng dẫn cách gõ tốc ký một cách nhanh chóng và chính xác. Đồng thời, tài liệu này hướng dẫn cách sử dụng các chức năng của phần mềm bộ gõ tốc ký tiếng Việt.

I.2. Phạm vi

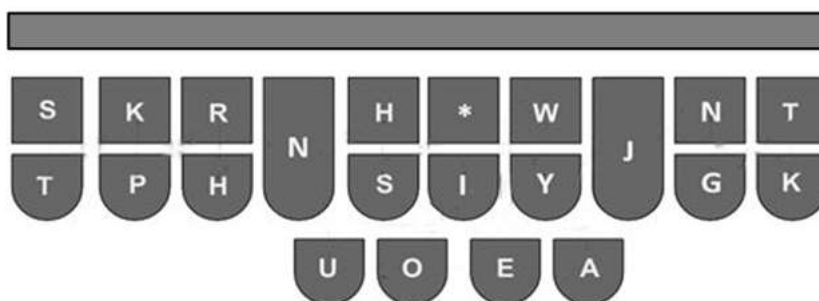
Tài liệu này phục vụ đối tượng là:

- NSD cuối cùng

II. NGUYÊN TẮC GÕ TỐC KÝ

Điểm khác biệt lớn nhất giữa gõ tốc ký và gõ telex: để gõ 1 từ bất kỳ, với kiểu gõ Telex NSD phải nhấn lần lượt từng phím biểu diễn từng chữ cái của từ, còn đối với gõ tốc ký, NSD chỉ cần nhấn một lần duy nhất tổ hợp phím biểu diễn từ.

II.1. Bàn phím gõ tốc ký

Hình II.1 Bàn phím gõ tốc ký tiếng Việt – sử dụng bàn phím chuyên dụng

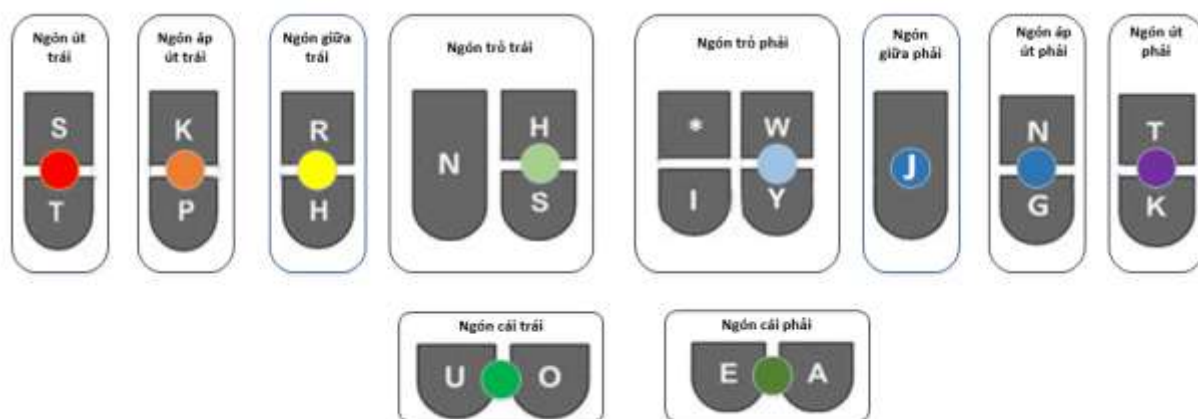
Bàn phím tốc ký như minh họa trong Hình II.1 gồm 23 phím. Trong đó, 22 phím dùng để gõ từ và cụm từ, đặc biệt có 2 phím S, 2 phím T, 2 phím H. Ngoài ra, còn có thêm 1 phím phía trên (thanh số) để chuyển đổi chế độ gõ số.

Ảnh xạ các phím của bàn phím gõ tốc ký lên bàn phím QWERTY thông thường được mô tả trong Hình II.2. Trong đó, phím dải số (1234567890) của bàn phím QWERTY tương ứng với thanh số, các phím khác được gán nhãn tương ứng.

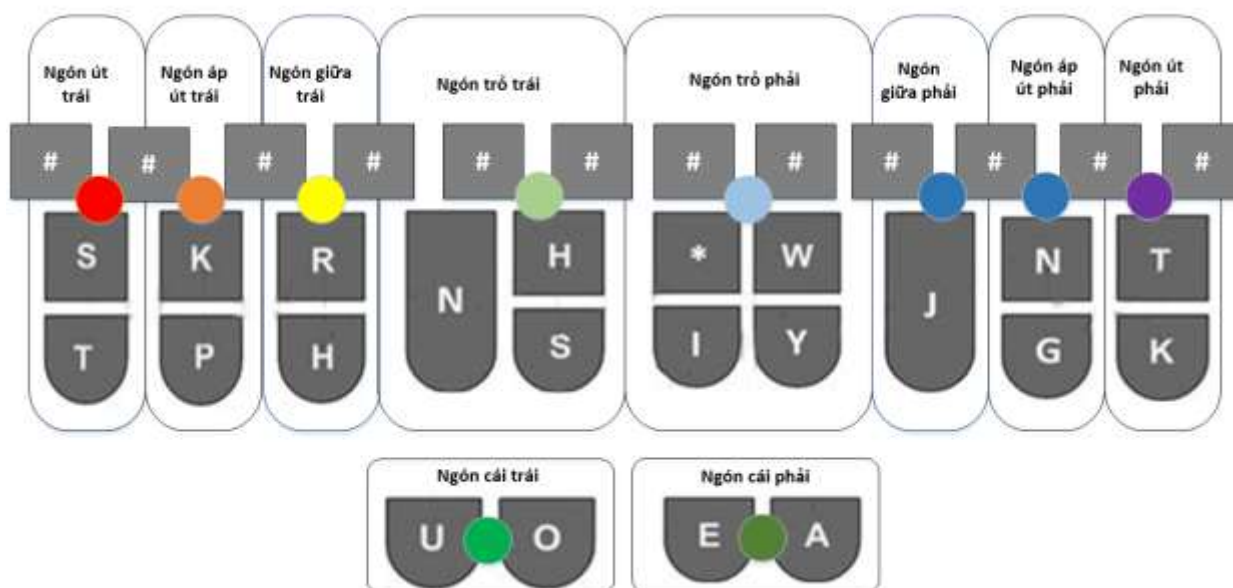
Hình II.2. Bàn phím gõ tốc ký tiếng Việt – sử dụng bàn phím QWERTY

Hình II.3 mô tả cách đặt ngón tay trên bàn phím tốc ký trong trường hợp gõ từ :

Hình II.3 Cách đặt ngón tay trên bàn phím gõ tốc ký trong trường hợp gõ từ

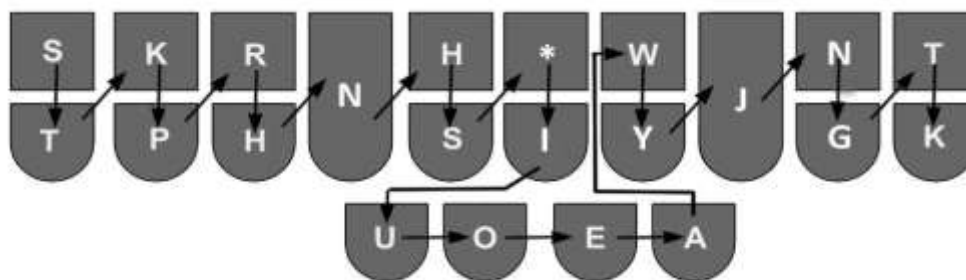
Hình II.4 Mô tả cách đặt ngón tay trên bàn phím tốc ký trong trường hợp gõ số :

Hình II.4. Cách đặt ngón tay trên bàn phím gõ tốc ký trong trường hợp gõ số

II.2. Trật tự của bàn phím tốc ký

Bàn phím tốc ký tiếng Việt có trật tự phím bấm như Hình II.5.

Hình II.5 Trật tự tổ hợp phím bấm

Khi viết theo chuỗi ra thì nó sẽ có trật tự như sau:

S T K P R H N H S * I U O E A W Y J N G T K

Bất cứ tổ hợp phím nào phù hợp với trật tự này thì đều có thể gõ trong một lượt nhấn. Ví dụ: STKP, STRH, ... là các tổ hợp gõ được trong một lượt nhấn. HPTK là tổ hợp không gõ được trong một lượt nhấn. Do đó, việc ghi nhớ trật tự này là rất quan trọng.

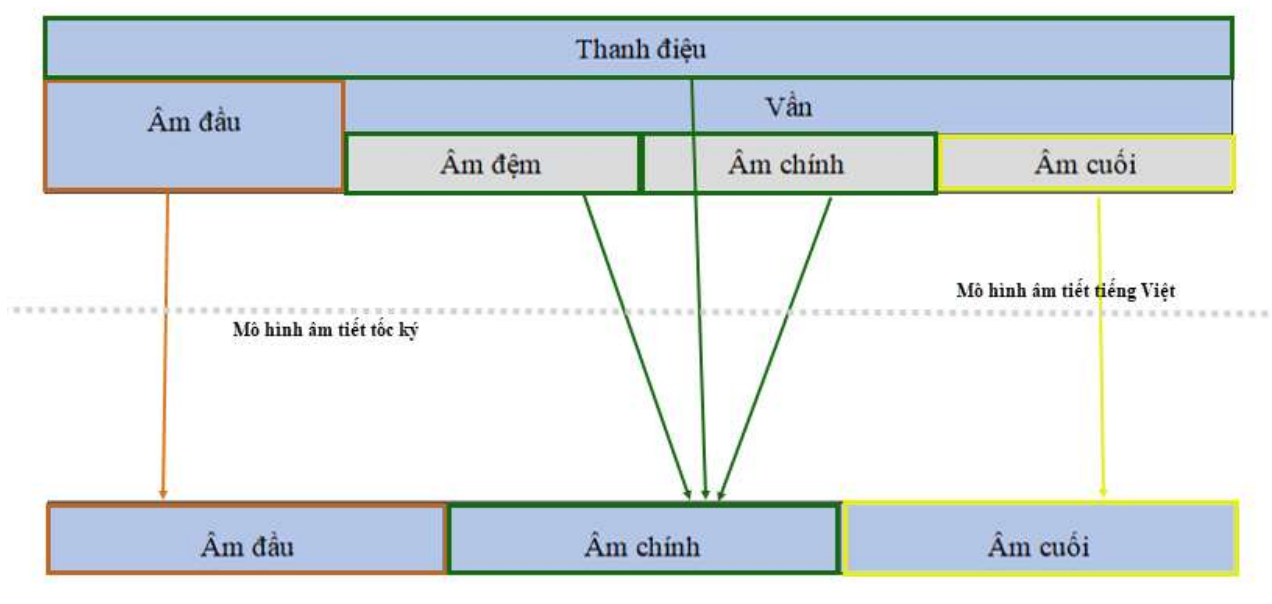
Tổ hợp phím biểu diễn từ tiếng Việt được thiết kế theo cấu trúc âm tiết tiếng Việt. Âm tiết là đơn vị phát âm ngắn nhất trong lời nói của con người.

Mỗi âm tiết không phải là một khối không thể chia cắt mà là một cấu trúc gồm 3 thành phần: **âm đầu**, **vần** và **thanh điệu**. Trong đó, vần tiếp tục được phân chia thành 3 thành phần là âm đệm, âm chính và âm cuối (xem Bảng II.1):

Thanh điệu			
Âm đầu	Vần		
	Âm đệm	Âm chính	Âm cuối

Bảng II.1. Bảng cấu tạo âm tiết trong tiếng Việt

Mô hình âm tiết phục vụ cho gõ tốc ký được rút gọn thành 3 thành phần: **âm đầu**, **âm giữa** (bao gồm âm đệm, âm chính, và thanh điệu) và **âm cuối** (xem Hình II.6). Nói cách khác, tổ hợp phím bấm cho phép biểu diễn từ tiếng Việt theo đúng quy tắc phát âm - phát âm thế nào thì gõ tốc ký như vậy.

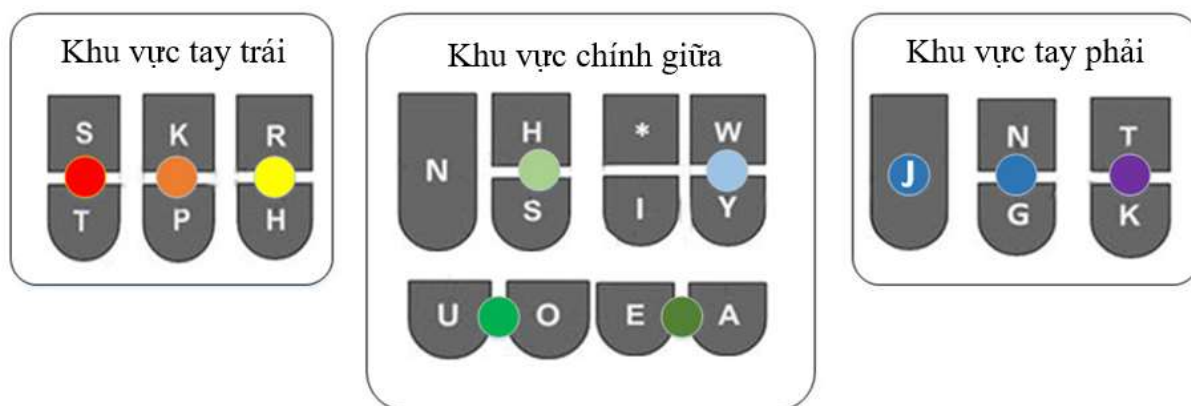
Hình II.6 So sánh mô hình âm điệu tiếng Việt và mô hình âm điệu tốc ký

Theo trật tự này, cấu trúc âm tiết tiếng Việt được bố trí như sau (xem Hình II.7):

- Khu vực bên tay trái gồm 6 phím là **STKPRH** – cấu tạo nên 22 âm đầu trong tiếng Việt
- Khu vực ở giữa gồm 11 phím là **NHS*IUOEAWY-** cấu tạo nên 177 âm chính trong tiếng Việt

- Khu vực tay phải gồm 5 phím **JNGTK** – cấu tạo nên 12 âm cuối trong tiếng Việt.

Như vậy, với trật tự và cách bố trí như trên bàn phím tốc ký tiếng Việt có thể gõ được tất cả các âm tiết trong tiếng Việt.

Hình II.7. Hình phân bổ các phím gõ tốc ký

II.3. Quy tắc gõ từ tiếng Việt

Như mô tả ở trên, gõ tốc ký tiếng Việt là gõ theo cách phát âm.

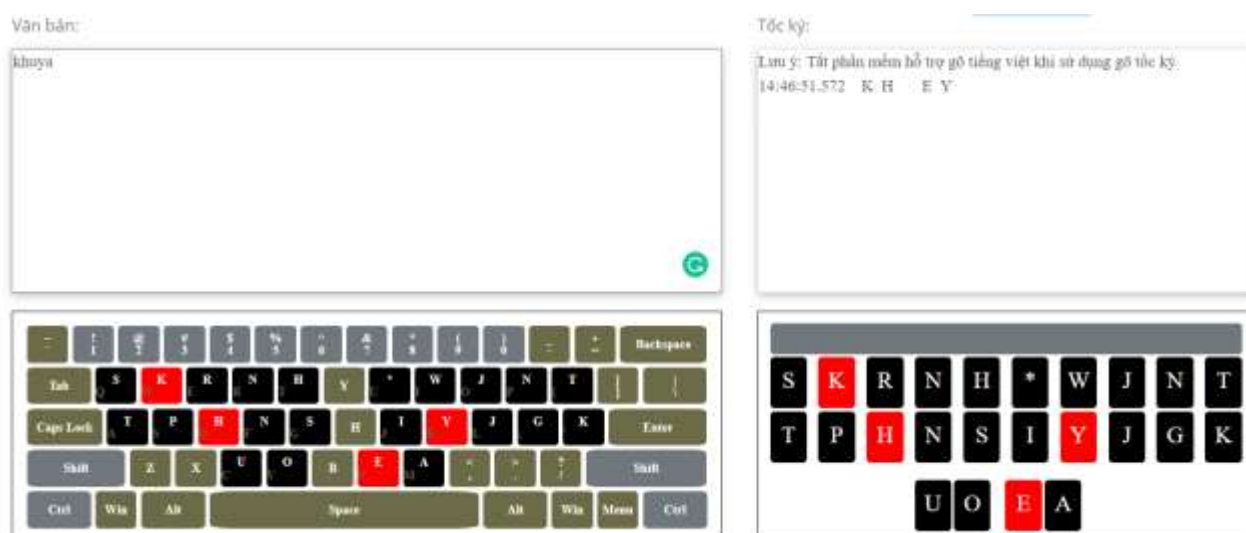
Tuỳ thuộc vào cách phát âm, một bộ phím biểu diễn một từ tiếng Việt có thể bao gồm các thành phần:

- **Âm đầu + âm chính:**

Ví dụ: từ “khuya”

khuya	Âm tiết tiếng Việt	Âm tiết gõ tốc ký
Âm đầu u	kh	KH
Âm chính ch ín h	uya	-EY

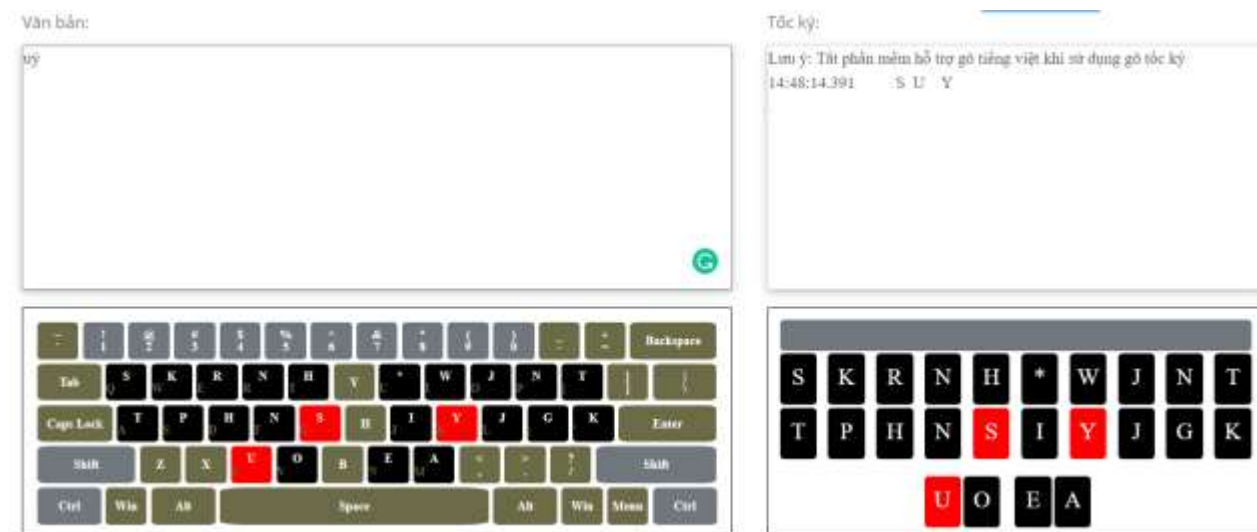
Bảng II.2. Ví dụ kết hợp âm đầu + âm chính

Hình II.8 Ví dụ âm đầu + âm chính từ “khuya”

- **Âm chính**

Ví dụ: từ “uý”. Gõ tốc ký: -SUY

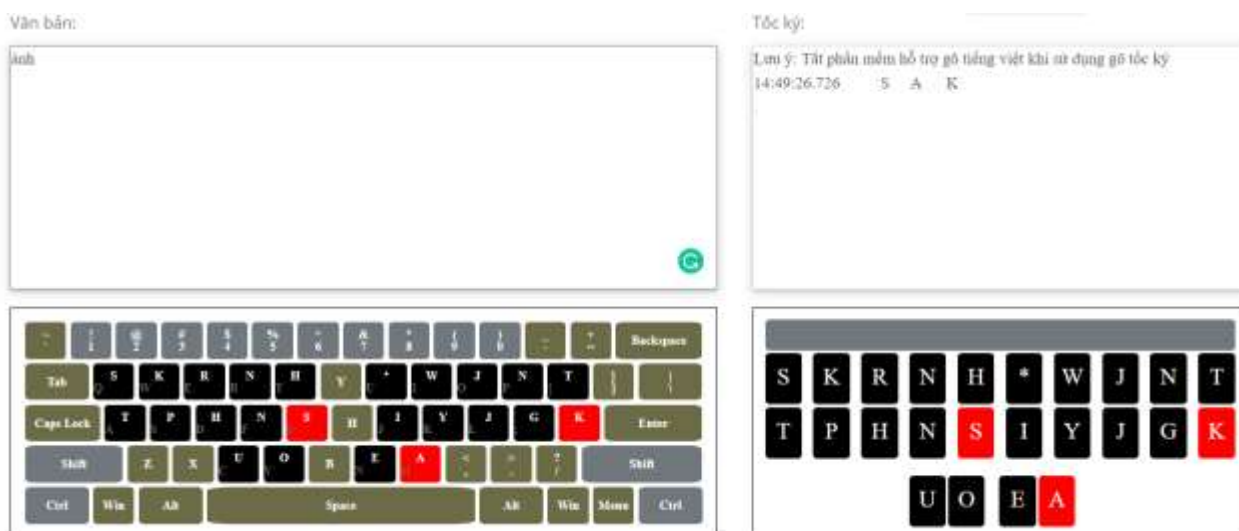
Hình II.9 Ví dụ âm chính “uý”

- **Âm chính + âm cuối**

Ví dụ: từ “ánh”.

ánh	Âm tiết tiếng Việt	Âm tiết gõ tốc ký
Âm ch ín h	á	-SA
Âm cu ối	nh	-K

Bảng II.3 Ví dụ kết hợp âm chính + âm cuối

Hình II.10 Ví dụ âm chính + âm cuối từ “ánh”

- **Âm đầu + Âm chính + âm cuối**

Ví dụ: từ “chánh”

chánh	Âm tiết tiếng Việt	Âm tiết gõ tốc ký

Âm đầ u	ch	SK
Âm ch ín h	á	-SA
Âm cu ối	nh	-K

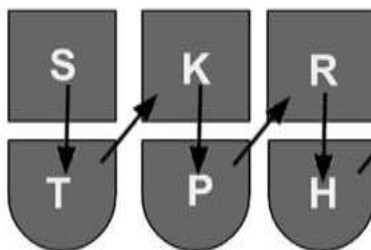
Bảng II.4. Ví dụ kết hợp âm đầu + âm chính + âm cuối

Hình II.11 Ví dụ kết hợp âm đầu + âm chính + âm cuối từ “chánh”

II.3.1. Quy tắc gõ âm đầu

Tiếng Việt có 22 âm đầu, sử dụng 6 phím **STKPRH** ở phía tay trái để gõ các âm đầu và tổ hợp âm đầu. Trong tiếng Việt, có nhiều âm vị âm đầu có từ 2 đến 3 cách thể hiện trên chữ viết khác nhau. Quy tắc gõ tốc ký âm đầu tiếng Việt như sau:

Hình II.12. Những phím gõ âm đầu

Các âm vị phụ âm là **một âm** nhưng có **nhiều cách viết khác nhau**, khi gõ tốc ký sử dụng luật kết hợp với âm vị nguyên âm đi sau để phân biệt.

Bảng II.5 Quy tắc kết hợp âm đầu – âm chính

STT	Âm vị	Chữ viết	Luật kết hợp	Ví dụ	
1.	k	c	chỉ kết hợp với: a, ă, â, ơ, u, ư, o, ô, ươ, ưa, uô, ua.	ca căn cân cơ cu cư co cô cương cưa cuông cua	KA K*AN K*WN KW KIU KUW KO KOW KEWG KEW KUOG KUO
		k	chỉ kết hợp với i,	ki	K*I

			y, ê, e, iê	ky kê ke kiên	KI KOE KE KIEN
		q	chỉ kết hợp với âm đệm	qui quê que quơ qua quần quân quốc	STK*I STKOE STKE STKW STKA STK*UN STK*YN STK-SUONK
2.	ng	ng	chỉ kết hợp với a, ã, â, ơ, u, ư, o, ô, ươ, ưa, uô	nga ngăn ngân ngơ ngu ngư ngo ngô ngươi ngựa ngươi	KR-A KR*-AN KR*-WN KR-W KR-IU KR-UW KR-O KR-OW KR-EWJ KR-EW KR-UOJ

		ngh	chỉ kết hợp với i, ê, e, iê	nghi nghê nghe nghiên	KR*-I KR-OE KR-E KR-IEN
3.	g	g	chỉ kết hợp với a, ã, â, ơ, u, o, ô, ươ	ga găng gân gơ gu go gô guơng	KP-A KP*-AG KP*-WN KP-W KP-IU KP-O KP-OW KP-EWG
		gh	chỉ kết hợp với i, ê, e, iê	ghi ghê ghe ghiền	KP*-I KP-OE KP-E KP-HIEN
4.	d	d	không có luật kết hợp	đi đê đe	TP*-I TP-OE TP-E
		gi	không có luật kết hợp	gì già	KP-H*I SH-HA

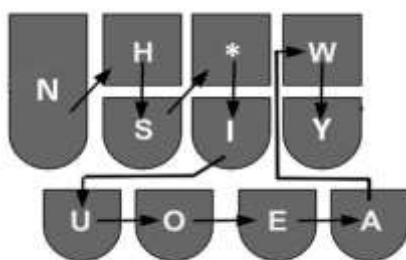
				giờ	SH-HW

Bảng II.6 Bảng tổng hợp các tổ hợp phím biểu diễn âm đầu tiếng Việt

Stt	Âm đầu tiếng Việt	Kiểu gõ tốc ký	Ví dụ		
		STKPRH	Từ	Gõ telex	Gõ tốc kí
1.	đ	TP	đa	dda	TPA
2.	kh	KH	kha	kha	KHA
3.	b	P	ba	Ba	PA
4.	c	K	ca	Ca	KA
	k	K	ki	Ki	K*I
	q	STK	qui	qui	STK*I
5.	d	SP	da	Da	SPA
	gi	SH	gia	gia	SHA
6.	ch	SK	cha	cha	SKA
7.	g	KP	ga	Ga	KPA
	gh	KP	ghi	ghi	KP*I
8.	h	H	ha	Ha	HA
9.	l	SR	la	La	SRA

10.	m	RH	ma	ma	RHA
11.	n	PR	na	Na	PRA
12.	p	SPH	pa	pa	SPHA
13.	r	R	ra	ra	RA
14.	s	S	sa	sa	SA
15.	t	T	ta	ta	TA
16.	th	TH	tha	tha	THA
17.	v	SPR	va	va	SPRA
18.	ph	PH	pha	pha	PHA
19.	x	ST	xa	xa	STA
20.	ng	KR	nga	nga	KRA
	ngh	KR	nghi	nghi	KR*I
21.	nh	TK	nha	nha	TKA
22.	tr	TR	tra	tra	TRA

II.3.2. Quy tắc gõ âm chính

Hình II.13. Những phím gõ âm chính

- Sử dụng 11 phím ở giữa bàn phím để gõ âm chính là **NHS*IUOEAWY**. Trong đó sử dụng 3 phím NHS để gõ thanh điệu, 8 phím còn lại gõ phần âm đệm và âm chính.
- Các nguyên âm đơn ngắn là biến thể của các nguyên âm dài phân biệt bằng cách gõ thêm phím * ở trước.

Bảng tổng hợp quy tắc gõ tốc ký tổ hợp thanh điệu, âm đệm, âm chính tiếng Việt

Bảng II.7 Bảng tổng hợp tổ hợp phím biểu diễn âm chính (thanh điệu, âm đệm, nguyên âm chính tiếng Việt)

STT	Thanh điệu + âm đệm + nguyên âm	Kiểu gõ tốc ký	Ví dụ		
		NHS*IUOEAWY	Từ	Gõ telex	Gõ tốc kí
1.	uở	-HSUO	tuởn	tuoonr	THSUON
2.	uỗ	N-SUO	tuỗn	tuoonx	TNSUON
3.	ă	*-A	tăn	tawn	T*AN
4.	uộ	N-UO	tuộ	tuoonj	TNUON
5.	uớ	-SY	quớ	quows	STK-SY
6.	uờ	-HY	quờ	quowf	STKHYY
7.	uở	-HSY	quở	quowr	STKHSY
8.	uà	-HU	tuà	tuaf	THUO
9.	uá	-SU	tuá	tuas	TSUO
10.	uâ	*-Y	quân	quaan	STK*YN
11.	uã	N-SU	tuã	tuax	TNSUO
12.	oạ	N-U	choạc	choacj	SKN-UNK
13.	uè	-HAY	què	quef	STKHAY
14.	ía	-SIE	tía	tias	TSIE
15.	oả	-HSU	hoả	hoar	H-HSU
16.	ué	-SAY	qué	ques	STKSAY
17.	uê	-UE	quê	quee	STKUE
18.	ửa	-HSEW	lửa	luwar	SR-HSEW
19.	ia	-IE	tia	tia	TIE

20.	ũa	N-SUO	dũa	duax	SPN-SUO
21.	uỳ	-HUY	chùy	chuyf	SK-HUY
22.	uô	-UO	tuôn	tuoon	TUON
23.	ụa	N-UO	lụa	luaj	SRN-UO
24.	oắ	-S*U	xoắ	xoawns	STS*UN
25.	uỵ	N-UY	khụy	khuyj	KHN-UY
26.	oằ	-H*U	xoằ	xoawnf	STH*UN
27.	uỷ	-HSUY	quỷ	quyr	STK-HSUY
28.	oẳ	-HS*U	xoẳ	xoawnr	STHS*UN
29.	uỹ	N-SUY	lũy	luyx	SRN-SUY
30.	oẵ	N-S*U	xoẵ	xoawnx	STNS*UN
31.	oặ	N*-U	xoặ	xoawnj	STN*UN
32.	uý	-SUY	huýt	huyts	H-SUYNT
33.	ĩ	N-S*I	tĩ	tix	TNS*I
34.	oẹ	N-AY	toẹt	toetj	TN-AYNT
35.	uớ	-SEW	hướng	huowngs	HSEWG
36.	oẻ	-HSAY	khoẻ	khoer	KH-HSAY
37.	uờ	-HEW	hường	huowngf	HHEWG
38.	uắ	*-U	quắ	quawn	STK*UN
39.	oẻ	N-SAY	toẻ	toex	TN-SAY
40.	uở	-HSEW	hưởng	huowngr	HHSEWG
41.	uỡ	N-SEW	hưỡng	huwowngx	HNSEWG
42.	uợ	N-EW	hượng	huowngj	HNEWG
43.	uya	-EY	khuya	khuya	KHEY
44.	ũa	N-SEW	vũa	vuwax	SPRN-SEW

45.	oà	-HU	hoà	hoaf	H-HU
46.	oá	-SU	choáng	choangs	SK-SUG
47.	oã	N-SU	hoãn	hoawnx	HN-SUN
48.	ĩa	N-SIE	tĩa	tiax	TNSIE
49.	oè	-HAY	hoè	hoef	H-HAY
50.	ủa	-HSUO	của	cuar	K-HSUO
51.	oé	-SAY	khoét	khoets	KH-SAYNT
52.	a	-A	ta	ta	TA
53.	e	-E	te	te	TE
54.	yế	-SIE	yền	yeens	SIEN
55.	yề	-HIE	yền	yeenf	HIEN
56.	i	*-I	ti	ti	T*I
57.	ũ	N-SIU	tũ	tux	TNSIU
58.	yẻ	-HSIE	yền	yeenr	HSIEN
59.	yễ	N-SIE	yễn	yeenx	NSIEN
60.	yệ	N-IE	yện	yeenj	NIEN
61.	o	-O	to	to	TO
62.	oã	*-U	xoãn	xoawn	ST*UN
63.	u	-IU	tu	tu	TIU
64.	iế	-SIE	tiền	tieens	TSIEN
65.	iề	-HIE	tiền	tieenf	THIEN
66.	y	-I	ty	ty	TI
67.	iẻ	-HSIE	tiền	tieenr	THSIEN
68.	iễ	N-SIE	tiễn	tieenx	TNSIEN
69.	iệ	N-IE	tiện	tieenj	TNIEN

70.	ù	-HUO	bù	buaf	P-HUO
71.	u	-UO	tua	tua	TUO
72.	ue	-AY	que	que	STKAY
73.	yê	-IE	yên	yeen	IEN
74.	ư	N-EW	cư	cuwaj	KN-EW
75.	uyể	-SEY	quyển	quyeens	STKSEYN
76.	ứ	-SEW	dứ	duwas	SP-SEW
77.	uyề	-HEY	quyền	quyeenf	STKHEYN
78.	uyễ	-HSEY	quyển	quyeenr	STKHSEYN
79.	uyễ	N-SEY	quyển	quyeenx	STKNSEYN
80.	iê	-IE	tiên	tieen	TIEN
81.	ơ	-W	tơ	tow	TW
82.	ạ	N-A	tạ	taj	TNA
83.	uyệ	N-EY	quyện	quyeenj	STKNEYN
84.	ả	-HSA	tả	tar	THSA
85.	uy	-UY	quy	quy	STKUY
86.	ấn	-S*W	tấn	taans	TS*WN
87.	ấn	-H*W	tấn	taanf	TH*WN
88.	ú	-SUO	bú	buas	P-SUO
89.	ấn	-HS*W	tấn	taanr	THS*WN
90.	ấn	N-S*W	tấn	taanx	TNS*WN
91.	ậ	N*-W	tận	taanj	TN*WN
92.	ấn	-S*A	tấn	tawns	TS*AN
93.	ư	-UW	tư	tuw	TUW
94.	ư	-EW	tư	tuwa	TEW

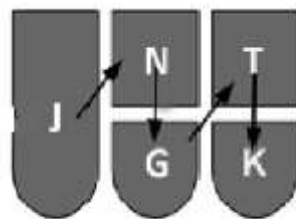
95.	ằ	-H*A	tằn	tawnf	TH*AN
96.	ẳ	-HS*A	tẳn	tawnr	THS*AN
97.	ẵ	N-S*A	tẵn	tawnx	TNS*AN
98.	ặ	N*-A	tặn	tawnj	TN*AN
99.	ẹ	N-E	tẹ	tej	TNE
100.	ẻ	-HSE	tẻ	ter	THSE
101.	ỉa	-HSIE	tỉa	tiar	THSIE
102.	ẽ	N-SE	tẽ	tex	TNSE
103.	ế	-SOE	tế	tees	TSOE
104.	ề	-HOE	tề	teef	THOE
105.	ễ	-HSOE	tễ	teer	THSOE
106.	ễ	N-SOE	tễ	teex	TNSOE
107.	ệ	N-OE	tệ	teej	TNOE
108.	uyên	-EY	quyên	quyeen	STKEYN
109.	ỉ	-HS*I	tỉ	tir	THS*I
110.	ị	N*-I	tị	tij	TN*I
111.	uạ	N-U	tuạ	tuaj	TNUO
112.	uơ	-Y	quơ	quow	STKY
113.	ọ	N-O	tọ	toj	TNO
114.	uả	-HSU	tuả	tuar	THSUO
115.	ỏ	-HSO	tỏ	tor	THSO
116.	uấ	-S*Y	quấn	quaans	STKS*YN
117.	ố	-SOW	tố	toos	TSOW
118.	oa	-U	toa	toa	TU
119.	uầ	-H*Y	quầ	quaanf	STKH*YN

120.	ồ	-HOW	tồ	toof	THOW
121.	uẩ	-HS*Y	quẩn	quaanr	STKHS*YN
122.	ừa	-HEW	bừa	buwaf	P-HEW
123.	ỗ	-HSOW	tỗ	toor	THSOW
124.	oe	-AY	xoe	xoe	STAY
125.	uẫ	N-S*Y	quẫn	quaanx	STKNS*YN
126.	ỗ	N-SOW	tỗ	toox	TNSOW
127.	uậ	N*-Y	quậ	quaanj	STKN*YN
128.	ộ	N-OW	tộ	tooj	TNOW
129.	uẩ	-S*U	quẩn	quawns	STKS*UN
130.	ớ	-SW	tớ	tows	TSW
131.	uầ	-H*U	quầ	quawnf	STKH*UN
132.	ờ	-HW	tờ	towf	THW
133.	uẩ	-HS*U	quẩn	quawnr	STKHS*UN
134.	ở	-HSW	tở	towr	THSW
135.	à	-HA	tà	taf	THA
136.	uẫ	N-S*U	quẫn	quawnx	STKNS*UN
137.	ỡ	N-SW	tỡ	towx	TNSW
138.	á	-SA	tá	tas	TSA
139.	â	*-W	tân	taan	T*WN
140.	uặ	N*-U	quặ	quawnj	STKN*UN
141.	ợ	N-W	tợ	towj	TNW
142.	ã	N-SA	tã	tax	TNSA
143.	uẹ	N-AY	quẹ	quej	STKNAY
144.	ụ	N-IU	tụ	tuj	TNIU

145.	uẻ	-HSAY	quẻ	quer	STKHSAY
146.	ủ	-HSIU	tủ	tur	THSIU
147.	ề	-HE	tề	tef	THE
148.	uẽ	N-SAY	quẽ	quex	STKNSAY
149.	é	-SE	té	tes	TSE
150.	ứ	-SUW	tứ	tuws	TSUW
151.	ê	-OE	tê	tee	TOE
152.	uế	-SUE	quế	quees	STKSUE
153.	ừ	-HUW	từ	tuwf	THUW
154.	ì	-H*I	tì	tif	TH*I
155.	uề	-HUE	quề	queef	STKHUE
156.	í	-S*I	tí	tis	TS*I
157.	ử	-HSUW	tử	tuwr	THSUW
158.	uẻ	-HSUE	xuẻ	xueer	ST-HSUE
159.	ữ	N-SUW	tữ	tuwx	TNSUW
160.	ự	N-UW	tự	tuwj	TNUW
161.	ươ	-EW	huơng	huwowng	HEWG
162.	ò	-HO	tò	tof	THO
163.	uệ	N-UE	quệ	queej	STKNUE
164.	ỳ	-HI	tỳ	tyf	THI
165.	ó	-SO	tó	tos	TSO
166.	ô	-OW	tô	too	TOW
167.	ỵ	N-I	ty	tyj	TNI
168.	ìa	-HIE	tìa	tiaf	THIE
169.	ịa	N-IE	tịa	tiaj	TNIE

170.	õ	N-SO	tõ	tox	TNSO
171.	ỷ	-HSI	tỷ	tyr	THSI
172.	ỹ	N-SI	tỹ	tyx	TNSI
173.	ù	-HIU	tù	tuf	THIU
174.	ú	-SIU	tú	tus	TSIU
175.	uố	-SUO	tuốn	tuoons	TSUON
176.	ý	-SI	tý	tys	TSI
177.	uồ	-HUO	tuồn	tuoonf	THUON

II.3.3. Quy tắc gõ âm cuối

Hình II.14. Những phím gõ âm cuối

Tiếng Việt có 8 âm vị âm cuối /p, t, k, m, n, ɲ, u, i/. Trên bàn phím tốc ký sử dụng 5 phím **JNGTK** ở phía bên phải của bàn phím để biểu diễn các âm cuối.

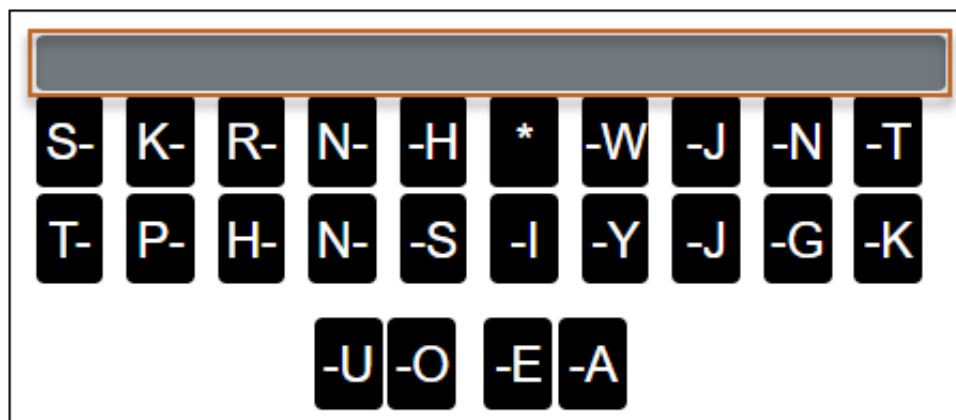
Bảng II.8 Bảng tổng hợp các tổ hợp phím biểu diễn âm cuối

STT	Âm cuối tiếng Việt	Kiểu gõ tốc ký	Ví dụ		
		JNGTK	Từ	gõ telex	gõ tốc kí
1.	p	-TK	áp	aps	SATK
2.	t	-NT	át	ats	SANT
	c	-NK	ác	acs	SANK
3.	ch	-GK	ách	achs	-SAGK

4.	m	-T	am	am	-AT
5.	n	-N	an	an	-AN
6.	ng	-G	ang	ang	-AG
	nh	-K	anh	anh	-AK
7.	u	-JG	au	au	-AJG
	o	-JK	ao	ao	-AJK
8.	i	-J	ai	ai	-AJ
	y	-JN	bay	bay	P-AJN

II.4. Quy tắc gõ số

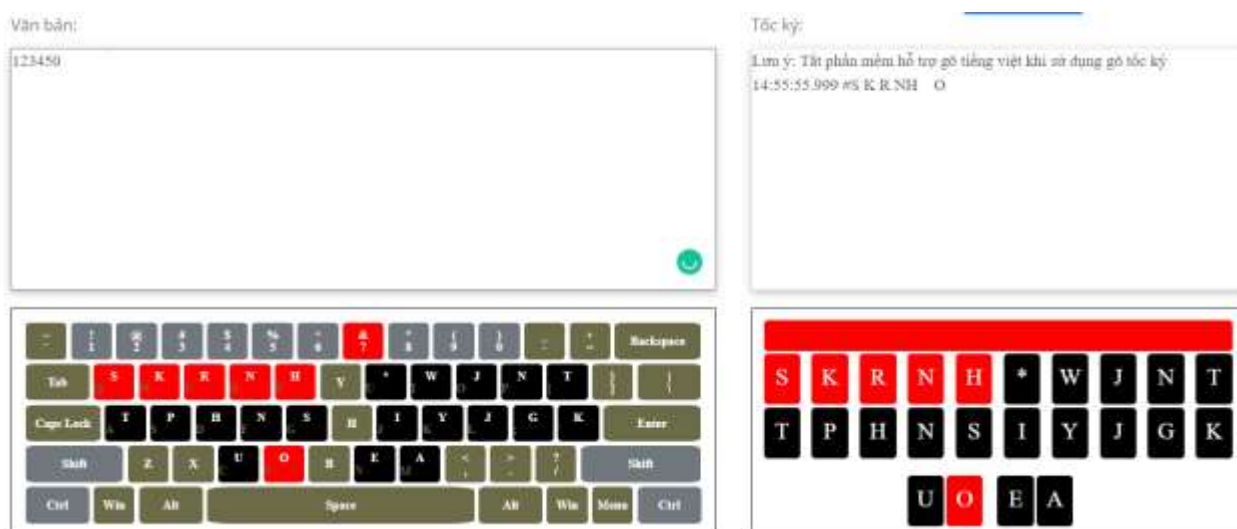
Trên phía đầu của bàn phím tốc ký có một thanh số. Để nhập số, ta nhấn vào thanh số ở đầu bàn phím cùng lúc với các phím khác, giống như phím Shift trên bàn phím thường:

- '1': #S
- '2': #K-
- '3': #R-
- '4': #N-
- '5': #-H
- '0': #O
- '6': #-W
- '7': #-J

- '8': #-N
- '9': #-T
- '-1': #T-
- '-2': #P-
- '-3': #H-
- '-4': #-S
- '-5': #-I
- '-6': #-Y
- '-7': #-G
- '-8': #-K
- '-9': #-E

Lưu ý: '0' ngay ở giữa, để tương hợp với phím O.

II.5. Quy tắc gõ các ký hiệu đặc biệt

Để nhập các ký hiệu đặc biệt, nguyên tắc chung là: Ký tự đặc biệt có dấu ^ ở đâu thì không có khoảng trắng ở đó (Ngoại trừ những ký tự đặc biệt sau: {,}; {,:}; {,}; {?} là chỉ có khoảng trắng với từ liền sau)

Những ký hiệu đặc biệt được tạo bởi 12 phím trên bàn phím tốc ký: **#*IEAWYJNGTK**.

Để gõ các ký hiệu đặc biệt, NSD sử dụng những tổ hợp phím sau:

Bảng II.9 Tổ hợp phím biểu diễn các ký hiệu đặc biệt

STT	Tổ hợp phím gõ tốc ký	Ký hiệu	Cách biểu diễn trong từ điển	Giải thích ý nghĩa
1	-GK	!	{!}	Dấu ! có khoảng trắng giữa 2 từ

2	-JN	"	{^}	Dấu “ không có khoảng trắng với từ liền sau
3	-JT	#	{#}	Dấu # không có khoảng trắng với từ liền sau
4	-JG	\$	{^\$}	Dấu \$ không có khoảng trắng với từ liền sau
5	-JK	%	{&%}	Dấu % có dấu cách cả phía trước và phía sau
6	-NG	'	{^}	Dấu ‘ không có khoảng trắng với từ liền sau
7	-NK	(	{(^}	Dấu (không có khoảng trắng với từ liền sau
8	-GT	,	{,}	Dấu , không có khoảng trắng với từ liền trước
9	-TK	-	{- }	Tương tự như khi nhấn Shift và giữ 1 phím - Dùng để viết hoa đầu dòng, không có khoảng trắng giữa 2 từ sử dụng tổ hợp phím này(ViệtNam)
10	-J	.	{.}	Dấu . không có khoảng trắng với từ liền trước
11	-N	:	{:}	Dấu : không có khoảng trắng với từ liền trước
12	-G	;	{;}	Dấu ; không có khoảng trắng với từ liền trước
13	-T	?	{?}	Dấu ? không có khoảng trắng với từ liền trước
14	-WJT	[	{[^}	Dấu [không có khoảng trắng phía sau
15	-K		{^ ^}	Dấu cách (space)

16	-NT	-	{^ ^}{- }	Tương tự như khi nhấn Shift và giữ 1 phím - Dùng để viết hoa, khoảng trắng giữa 2 từ sử dụng tổ hợp phím này(Việt Nam)
17	*AY	!	{^!^}	Dấu ! không có khoảng trắng giữa 2 từ
18	-IJG	"	{^" ^}	Dấu “ không có khoảng trắng giữa 2 từ
19	*WJ	"	{^"}	Dấu “ không có khoảng trắng với từ liền trước
20	-IEY	'	{^'^}	Dấu ‘ không có khoảng trắng giữa 2 từ
21	-IJ	'	{^'}	Dấu ‘ không có khoảng trắng với từ liền trước
22	-ANG	(	{^(^}	Dấu (không có khoảng trắng giữa 2 từ
23	-AWJ	)	{^)^}	Dấu) không có khoảng trắng giữa 2 từ
24	-EYJ	)	{^)}	Dấu) không có khoảng trắng với từ liền trước
25	-IEW	*	{^*^}	Dấu * không có khoảng trắng giữa 2 từ
26	-EWY	+	{^+^}	Dấu + không có khoảng trắng giữa 2 từ
27	*AW	,	{^,^}	Dấu , không có khoảng trắng giữa 2 từ
28	-AJN	-	{^_^}	Dấu - không có khoảng trắng giữa 2 từ
29	-AGK	.	{^.^}	Dấu . không có khoảng trắng giữa 2 từ
30	-WGK	/	{^/^}	Dấu / không có khoảng trắng giữa 2 từ
31	-YNT	:	{^:^}	Dấu : không có khoảng trắng giữa 2 từ
32	-WY	;	{^;^}	Dấu ; không có khoảng trắng giữa 2 từ

33	-EY	<	{^<^}	Dấu < không có khoảng trắng giữa 2 từ
34	-ANT	=	{^=^}	Dấu = không có khoảng trắng giữa 2 từ
35	-IY	>	{^>^}	Dấu ' không có khoảng trắng giữa 2 từ
36	-EAY	?	{^?^}	Dấu ? không có khoảng trắng giữa 2 từ
37	-AWY	@	{^@^}	Dấu @ không có khoảng trắng giữa 2 từ
38	-YJG	[	{^[^}	Dấu [không có khoảng trắng giữa 2 từ
39	-IYJ	\	{^\^}	Dấu \ không có khoảng trắng giữa 2 từ
40	#*I	]	{^]^}	Dấu] không có khoảng trắng giữa 2 từ
41	*IE	]	{^}]}	Dấu] không có khoảng trắng với từ liền trước
42	*JG	^	{^^^}	Dấu ^ không có khoảng trắng giữa 2 từ
43	*GK	_	{^_^}	Dấu _ không có khoảng trắng giữa 2 từ
44	-WNK	`	{^^^}	Dấu ` không có khoảng trắng giữa 2 từ
45	-JTK	{	{^{^}	Dấu { không có khoảng trắng giữa 2 từ
46	-WJN		{^ ^}	Dấu không có khoảng trắng giữa 2 từ
47	-NGK		{^}^}	Dấu } không có khoảng trắng giữa 2 từ
48	-AYJ	}	{^}]}	Dấu } không có khoảng trắng phía trước
49	-WNT	~	{^~^}	Dấu ~ không có khoảng trắng giữa 2 từ
50	-YJN	~	{^~}	Dấu ~ không có khoảng trắng phía trước
51	-YGK	{	{{^}	Dấu { không có khoảng trắng phía sau

52	-YJK	Enter		Xuống dòng
53	-AWG	&	&	Dấu & không có khoảng trắng giữa 2 từ liên tiếp

II.6. Quy tắc xóa

NSD có 2 cách để xóa:

Cách 1: Với cơ chế gõ tốc ký, khi xóa sẽ xóa toàn bộ từ đứng trước con trỏ hiện tại.

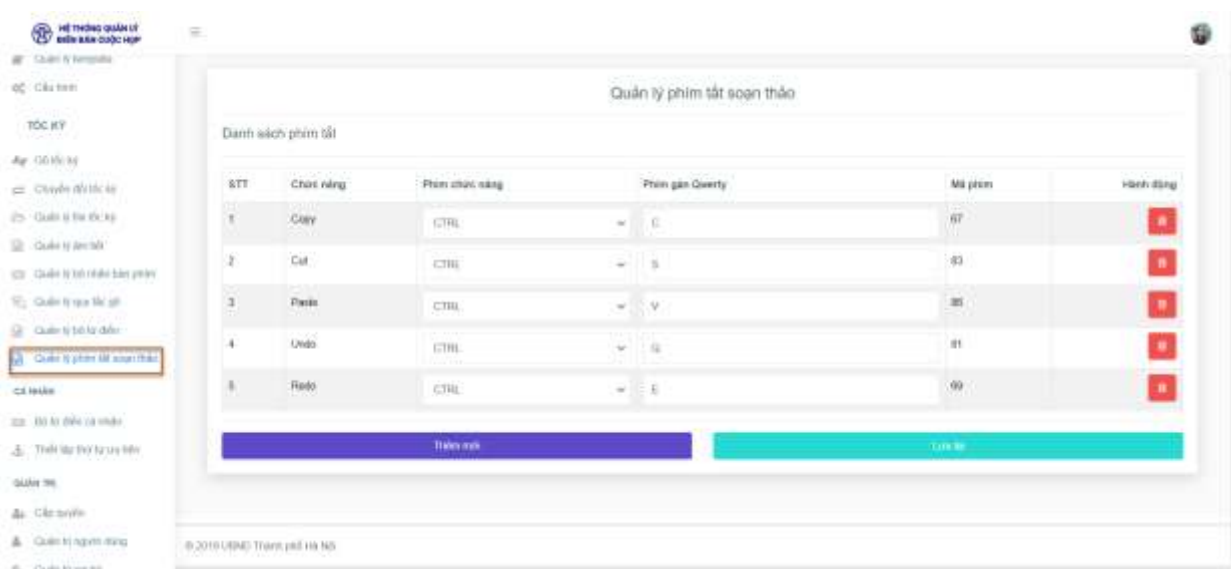
Để xóa một từ, NSD nhấn phím * trên bàn phím tốc ký

Hình II.16.Ví dụ xóa

Cách 2:

Bước 1: DashBoard/ Tốc ký/ Quản lý phím tắt soạn thảo

Hình II.17. Màn hình Quản lý phím tắt soạn thảo

Bước 2: Nhấn <Thêm mới>

Bước 3:

- (1) Chức năng: NSD chọn chức năng Delete Selected để xóa những tổ hợp phím đã chọn
- (2) Phím chức năng: NSD có thể chọn 1 trong các phím: CTRL, SHIFT, CTRL + SHIFT
- (3) Phím gán Qwerty: NSD nhập trong 26 phím trên bàn phím thường.

Thêm phím tắt

1 Chức năng

Delete Selected

2 Phím chức năng

CTRL

3 Phím gán Qwerty

D

Đóng Lưu lại

Hình II.18. Cấu hình phím tắt chức năng xóa

Bước 4: Nhấn <Lưu lại>, chức năng mới được thêm được hiển thị trong danh sách phím tắt tại màn hình ‘Quản lý phím tắt soạn thảo’

Lưu ý: Gõ tốc ký chú trọng gõ theo chiều tiến của văn bản nên không có cơ chế chèn từ như soạn thảo theo cơ chế telex.

➤ **Ví dụ minh họa cho thao tác sử dụng tổ hợp phím tắt để xóa:**

Ví dụ này sử dụng bộ từ điển cá nhân (STKPRH) để gõ câu: ủy ban nhân dân thành phố Hà Nội

Hình II.19. Màn hình trước khi xóa bằng phím tắt

NSD chọn từ hoặc cụm từ cần xóa, nhấn CTRL + D (đã được cấu hình tại <https://tiepcancntt.com:8888/macro-steno-management.html>)

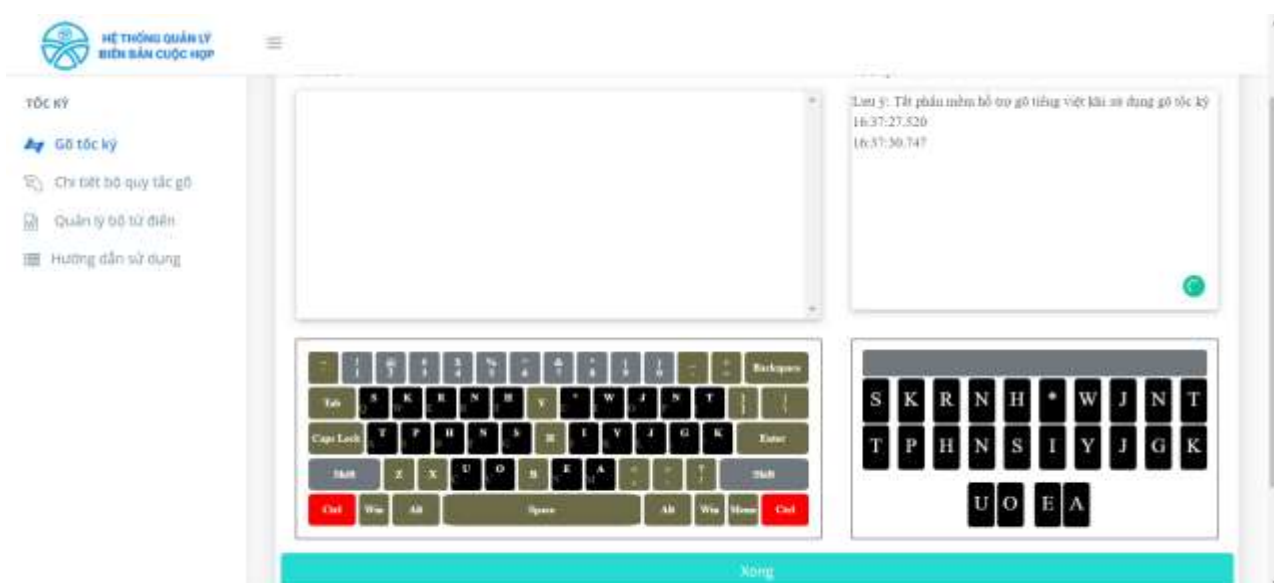

Hình II.20. Màn hình sau khi xóa bằng phím tắt

III. HƯỚNG DẪN SỬ DỤNG PHẦN MỀM BỘ GÕ TỐC KÝ TIẾNG VIỆT

III.1. Đăng nhập hệ thống

- Đường link đăng nhập vào hệ thống: <https://www.tiepcancntt.com:8888/test-typing-shorthand.html>

Hình III.1.Màn hình hiển thị sau khi truy cập

III.2. Gõ tốc ký

Bước 1: DashBoard/ Tốc ký/ Gõ tốc ký, màn hình gõ tốc ký được hiển thị như sau:

Hình III.2. Màn hình gõ tốc ký

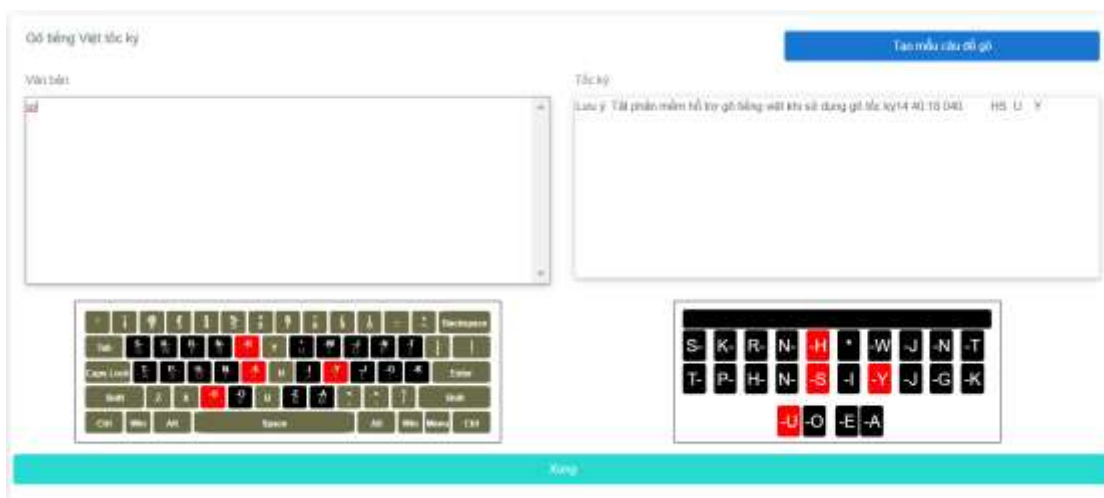
Màn hình gõ tốc ký được chia làm 2 phần:

- Phần ‘Văn bản’ hiển thị nội dung NSD thao tác, bàn phím của phần văn bản là sự kết hợp của bàn phím phổ thông và bàn phím tốc ký.
- Phần ‘Tốc ký’ hiển thị nhật ký gõ tốc ký, bàn phím tốc ký gồm 24 phím trong đó có 2 phím N- và -J được lặp lại.

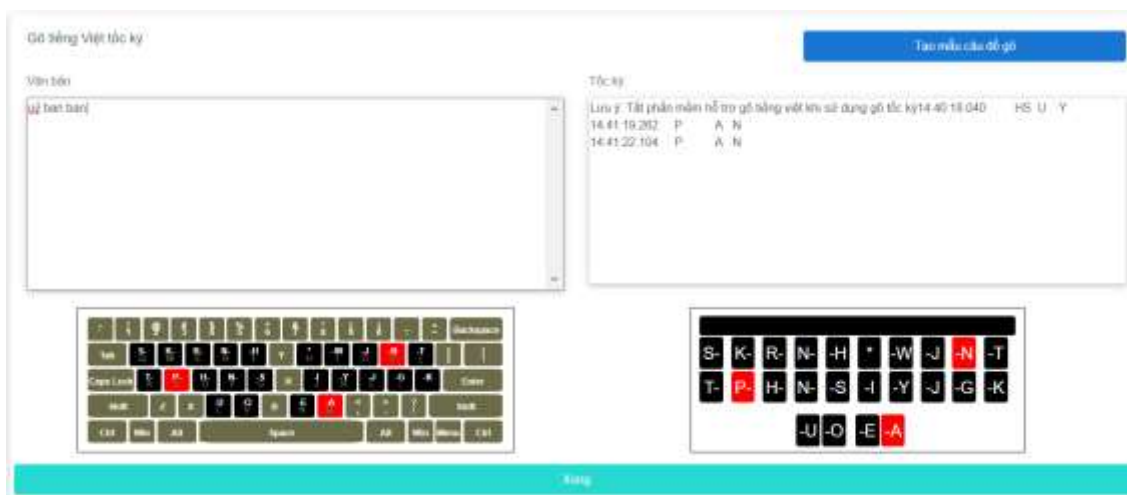
Bước 2: Gõ tốc ký

Lưu ý: NSD cần tắt phần mềm hỗ trợ gõ Tiếng Việt trước khi thực hiện gõ tốc ký

Vận dụng nguyên tắc gõ tốc ký ở II.3, NSD thực hành gõ tốc ký. Hình III.3 và Hình III.4 minh họa cách gõ từ “ủy ban”, khi gõ tốc ký NSD gõ –HSUY (ủy) P-AN (ban). Khung văn bản hiển thị nội dung tiếng Việt, khung tốc ký hiển thị nhật ký của từng từ tốc ký như sau:

Hình III.3. Cách gõ từ “ủy”: –HSUY

Hình III.4. Cách gõ từ ban: P-AN

Bước 3: Nhấn <Xong>

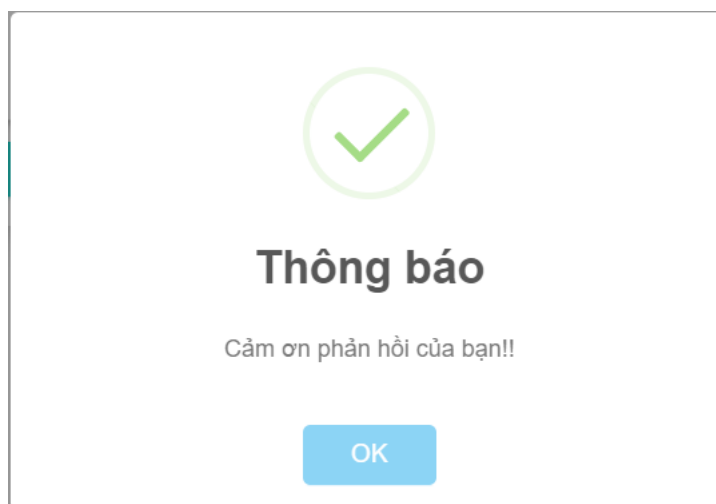
Màn hình nhận xét được hiện thì để người dùng nhập nhận xét đánh giá thông qua màn hình đánh giá về bộ gõ.

Hình III.5. Màn hình nhận xét về bộ gõ

Bước 4: NSD sẽ ghi những ý kiến cá nhân, trải nghiệm về phần mềm gõ tốc ký. Nhấn <Gửi nhận xét>

Hệ thống hiển thị thông báo cảm ơn với NSD

Hình III.6 Thông báo sau khi gửi phản hồi

III.3. Chi tiết bộ quy tắc gõ

Hệ thống hiển thị 27 âm đầu, 177 âm chính, 12 âm cuối như sau:

Lưu ý:

- NSD có thể tùy chỉnh số lượng mục được hiển thị bằng cách lựa chọn: 5/10/25/50/All mục hiển thị
- NSD có thể tìm kiếm nhanh bằng cách nhập phím Steno hoặc Âm đầu/ Âm chính/ Âm cuối tương ứng

Chi tiết bộ quy tắc gõ (Bộ quy tắc version 3)

Ấm đầu Ẩm chính Ẩm cuối

Danh sách quy tắc cho Ẩm đầu

Hiện thị 5 mục Tìm nhanh

STT *	Ấm đầu :	Phím steno :	Ngày sửa :	Người sửa :	Trạng thái :
1	ng	KR	2020-06-01 01:25:04:696	system	Hủy bỏ
2	đ	TP	2020-06-01 01:25:04:696	system	Hủy bỏ
3	kh	KH	2020-06-01 01:25:04:696	system	Hủy bỏ
4	gh	KP	2020-06-01 01:25:04:696	system	Hủy bỏ
5	b	P	2020-06-01 01:25:04:696	system	Hủy bỏ

Hiện thị 1 đến 5 của 27 mục

Trở về 1 2 3 4 5 6 Tiếp theo

Hình III.7. Chi tiết bộ gõ – Ẩm đầu

Chi tiết bộ quy tắc gõ (Bộ quy tắc version 3)

Ấm đầu Ẩm chính Ẩm cuối

Danh sách quy tắc cho Ẩm chính

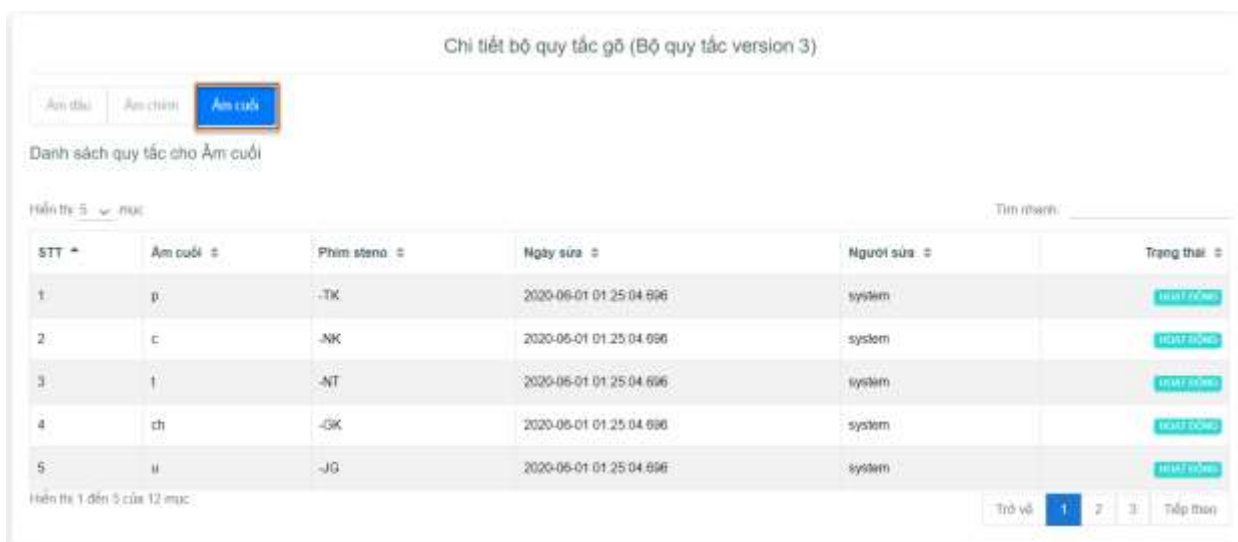
Hiện thị 5 mục Tìm nhanh

STT *	Ấm chính :	Phím steno :	Ngày sửa :	Người sửa :	Trạng thái :
1	uô	-HSUO	2020-06-01 01:25:04:696	system	Hủy bỏ
2	uô	N-SUO	2020-06-01 01:25:04:696	system	Hủy bỏ
3	ê	*A	2020-06-01 01:25:04:696	system	Hủy bỏ
4	uô	N-UO	2020-06-01 01:25:04:696	system	Hủy bỏ
5	uơ	-SY	2020-06-01 01:25:04:696	system	Hủy bỏ

Hiện thị 1 đến 5 của 181 mục

Trở về 1 2 3 4 5 ... 33 Tiếp theo

Hình III.8. Chi tiết bộ gõ – Ẩm chính

Hình III.9. Chi tiết bộ gõ – Âm cuối

III.4. Quản lý bộ từ điển

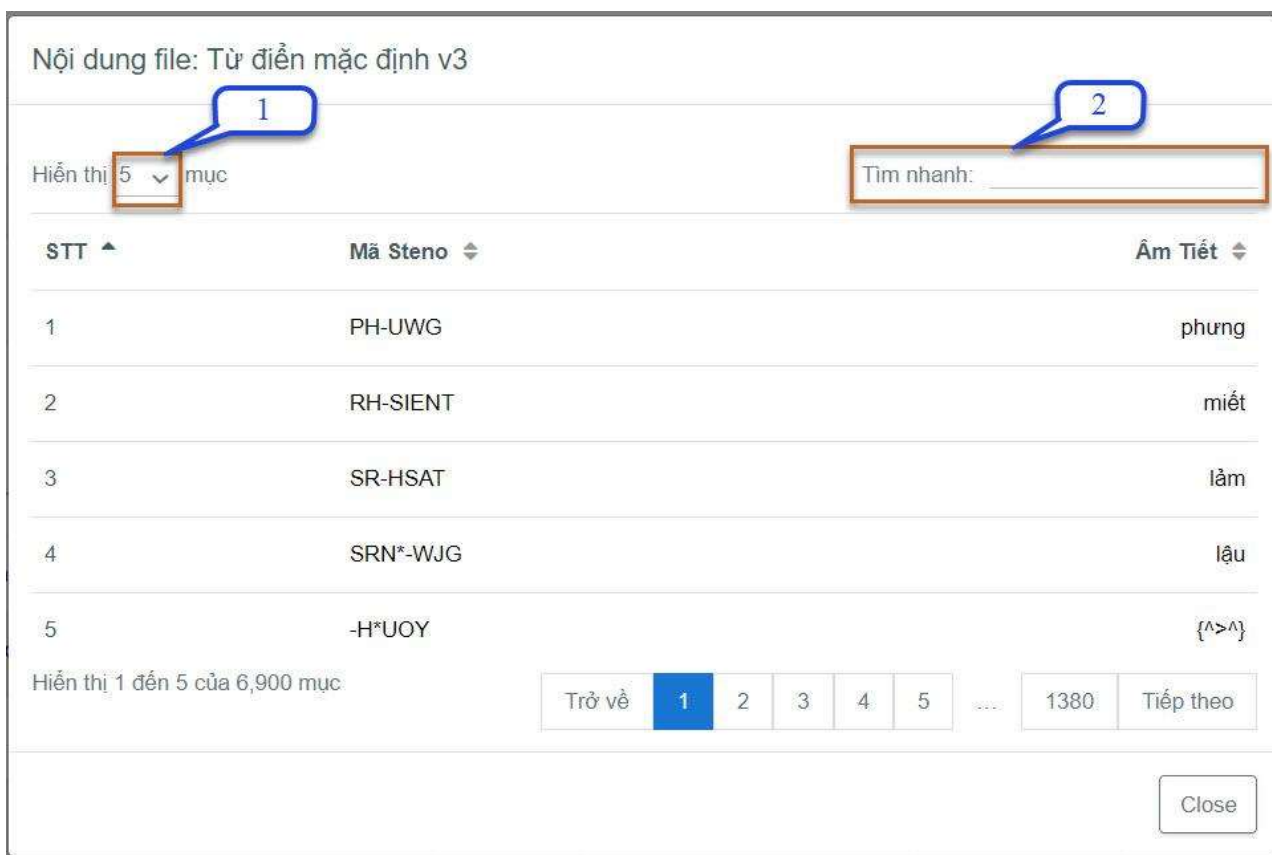
NSD truy cập vào màn hình “Quản lý bộ từ điển” để tham khảo các âm tiết có sẵn

Bước 1: DashBoard/ Tốc ký/ Quản lý bộ từ điển

Hình III.10 Màn hình hiển thị danh sách bộ quy tắc

Bước 2: Nhấn <Chi tiết> trong cột ‘Hành động’ để xem bộ từ điển. Màn hình bộ từ điển được hiển thị.

Hình III.11.Màn hình chi tiết bộ từ điển

Lưu ý: Tại Hình 14

- (1) NSD có thể tùy chỉnh số lượng mục được hiển thị bằng cách lựa chọn: 5/10/25/50/All mục hiển thị
- (2) NSD có thể tìm kiếm nhanh bằng cách nhập mã Steno hoặc Âm tiết
- NSD có thể tải xuống bộ từ điển từ bằng cách nhấn <Tải xuống> trong cột 'Hành động'

III.5. Quy tắc gõ các từ và cụm từ trong bộ từ điển cá nhân

Với các từ, cụm từ thường gặp, NSD có thể tùy biến bằng cách tự định nghĩa tổ hợp phím trong bộ từ điển cá nhân. Việc lựa chọn các tổ hợp phím tuân thủ các quy tắc sau:

- Tuân thủ trật tự của bàn phím tốc ký (xem II.2)
- Không trùng với các tổ hợp phím đã có trước đó

Phần mềm cung cấp chức năng tự tạo Bộ từ điển cá nhân để thực hiện việc này

Sau khi định nghĩa thì gõ theo các quy tắc đã mô tả ở trên.

Bước 1: DashBoard/ Cá nhân/ Bộ từ điển cá nhân

Bước 2: Chọn tab “Thêm mới”

Hình III.12 Màn hình quản lý bộ từ điển tốc ký cá nhân

Bước 3: Nhập [Mã steno (Phím/Tổ hợp phím)]

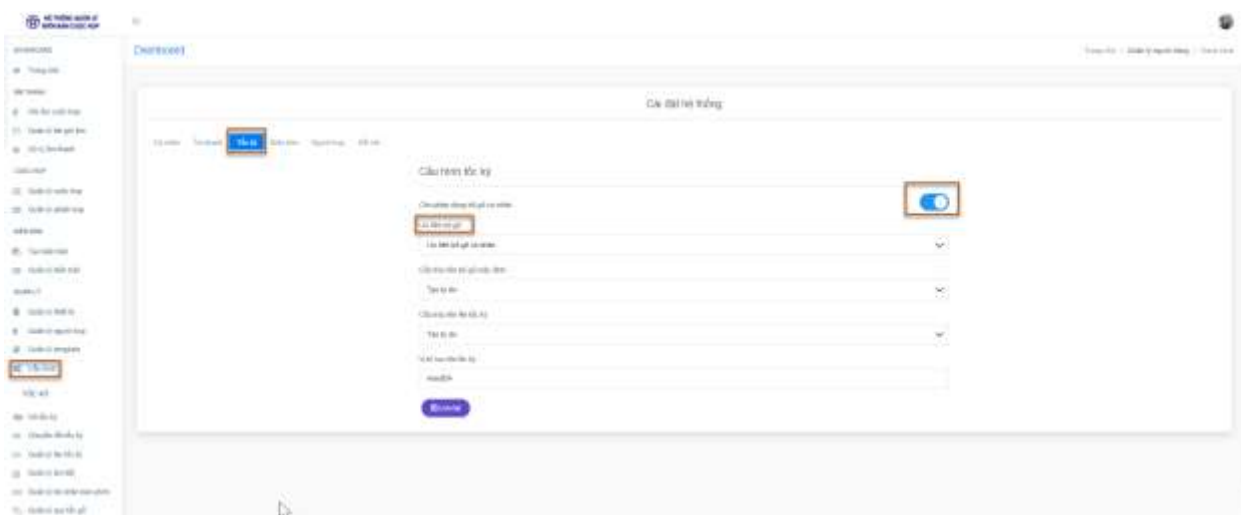
Bước 4: Nhập [Từ/ Cụm từ/ Câu]

Bước 5: Nhấn <Thêm mới>

Hình III.13 Màn hình thêm mới bộ quy tắc gõ cho từ điển

Lưu ý: Để gõ được từ/ cụm từ vừa tạo, NSD phải cấu hình trong DashBoard/Quản lý/ Cấu hình

Hình III.14 Màn hình cài đặt hệ thống

NSD nhấn <Lưu lại>, khi thực hiện gõ tốc ký, tổ hợp phím sẽ được ưu tiên hiển thị ở phần văn bản của màn hình gõ tốc ký

Hình III.15 Giao diện sau khi cài đặt

Những câu hỏi thường gặp:

1. Tôi chưa quen đặt tay để nhấn đồng thời các phím trong tổ hợp phím. Có cách nào khắc phục không ?

- ☐ 1. Học thuộc
- ☐ 2. Giữ 1 số phím, nhấn lần lượt những phím còn lại.

2. Nếu tôi không gõ được đồng thời các phím trong 1 tổ hợp phím thì điều gì xảy ra ?

☐ Hệ thống tự động sắp xếp các phím theo đúng thứ tự hình thành tổ hợp. Bạn chỉ cần gõ đủ số lượng phím trong một lần nhấn. Đây là ưu điểm của việc gõ tốc ký so với gõ telex

3. Tôi không gõ được đủ các từ trong tổ hợp phím trong một lượt nhấn. Tại sao?

- ☐ Chưa tắt chế độ gõ tiếng Việt theo kiểu telex
- ☐ Đại đa số bàn phím chỉ hỗ trợ gõ tối đa 6 phím 1 lượt, nếu nhiều hơn thì không nhận được cùng lúc ☐ phải áp dụng mẹo giữ + bấm

4. Làm thế nào để dịch xuôi / dịch ngược văn bản tốc ký ?

- ☐ Truy cập đường link sau, thả file cần dịch xuôi/ ngược:

<http://119.17.214.120:8082/manager-dict-steno-list.html>

5. làm thế nào để nhớ được các quy luật tốc ký

- ☐ Nhấn <Tạo mẫu để gõ> trên màn hình gõ tốc ký

□ Thực hành gõ theo các mẫu nhiều lần!